

Náklady – procesný pojem

- predstavujú komplexnú ekonomickú veličinu, ktorá vyjadruje v peňažnej forme účelne a účelovo vynaložené prostriedky a prácu v súvislosti so zhotovovaním konkrétnych výkonov. Ich hodnota je však určená spoločensky uznanou výškou nákladov výroby, ktorá sa preveruje na trhu.

Individuálne a spoločenské náklady

1. **KLASICKÉ CHÁPANIE NÁKLADOV** → hodnotová interpretácia

- ◆ spotreba hospodárskych prostriedkov
- ◆ zhotovovanie podnikových výkonov

Kupkovič: „Výkony sú nositeľmi nákladov.“

2. **ALTERNATÍVNE NÁKLADY** → zisk znížený o alternatívne náklady

Význam nákladov:

- náklady sú veličina, ktorá nám kvantifikuje rezervy
- vhodným výberom výrobných činiteľov sa umožní zabezpečiť optimálna hospodárnosť
- náklady sú základom merania hospodárnosti vynakladaných prostriedkov
- náklady sú nástrojom zisťovania hospodárskeho výsledku
- náklady určujú bod rovnováhy nákladov a tržieb
- náklady určujú spodný limit základnej úrovne cien
- náklady sú podkladom pri zmluvných cenách
- náklady sú použité pri výpočte návratnosti vložených prostriedkov
- náklady sú určujúcim faktorom ponuky, pričom závisia od dostupnosti a vzácnosti zdrojov

PROCES NÁKLADOV AKO SYSTÉM

VSZ = všeobecný systém zdrojov

VSP = všeobecný systém potrieb

Vstupy do systému:

- ◆ jednotlivé druhy pracovných prostriedkov
- ◆ jednotlivé druhy pracovných predmetov
- ◆ pracovná sila

Vstupom sú Elementárne Výrobné Činitele (EVČ), ktoré budú transformované na výstupy

Vonkajšími väzbami na vstupe je zabezpečovanie a obstarávanie EVČ. Výstupmi zo systému sú finálne výkony podniku t.j.

- výrobky
- práce
- služby, ktoré vznikli transformáciou

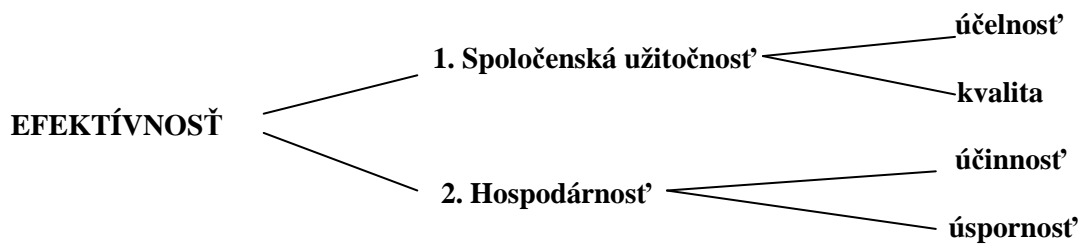
Transformačný proces

- kombinačný proces vstupov (EVČ) v závislosti od technológie a od organizácie výroby

Pravidlá kombinácie dané: pevne - voľne

Prvky a väzby vytvárajú štruktúru systému „proces nákladov“. Cieľom systému je efektívna transformácia vstupov na výstupy.

Kritériá posudzovania efektívnosti (2 aspekty efektívnosti podľa Farkaša):



Spoločenská účelnosť: - kvantita výkonov - výkonov musí byť vyrobené také množstvo, aby bol pokrytý dopyt okolia systému po týchto výkonoch tak, aby nevznikali disproporcie.

- *sortiment výkonov* - výkony musí dostať okolie v požadovanom sortimente
- *časovosť dodávok* - výkony musí dostať okolie v požadovanom čase (termíny, lehote, časovom intervale)
- *teritoriálne rozmiestnenie dodávok* - t.j., aby okolie systému dostalo výkony na ním požadovanom mieste

Kvalita - kvalita výkonov čoraz viac ovplyvňuje záujem spotrebiteľov.

Kvalita výrobku je súbor jeho relevantných, technických, ekonomických, estetických a iných charakteristík vhodne vybraných na to, aby sa mohlo určiť postavenie výrobku ako prvku výrobného systému spoločnosti.

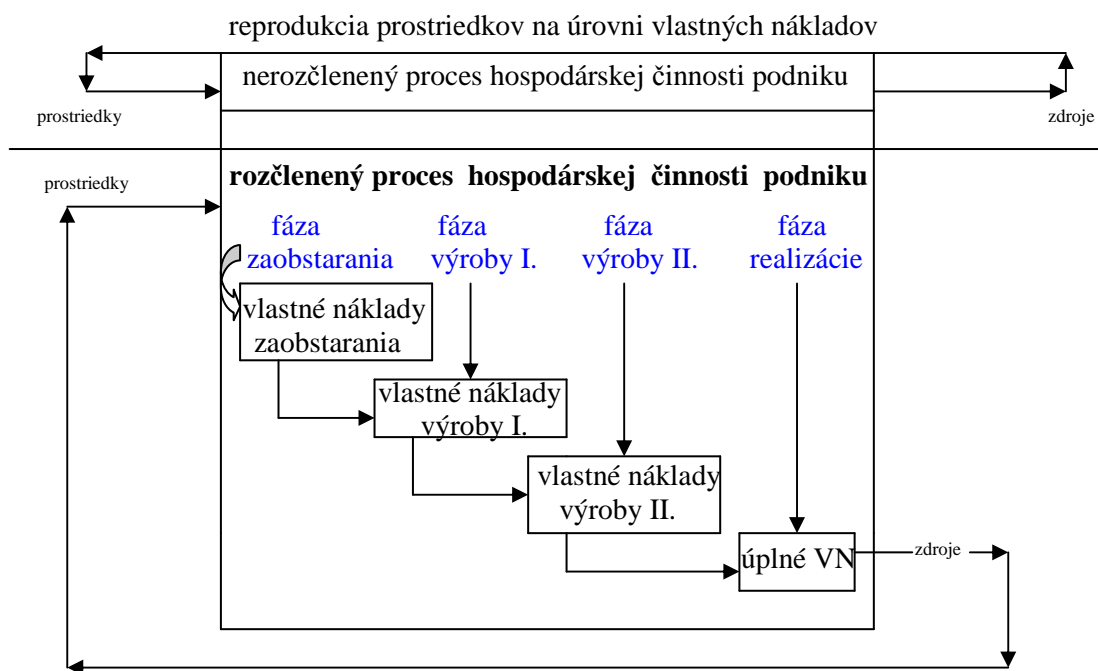
Úspornosť - vzájomný vzťah vstupov a výstupov skúmame tak, že abstrahujeme od zmeny výstupov t.j. považujeme výstupy za konštantné. Za premenlivé považujeme vstupy.

Pri úspornosti ide teda o minimalizáciu vstupov.

Účinnosť - abstrahujeme od zmeny vstupov, t.j. považujeme vstupy za konštantné. Za premenlivé považujeme výstupy.

Pri účinnosti ide teda o maximalizáciu výstupov

ROZČLENENIE NEPRETRŽITÉHO PROCESU HOSPODÁRSKEJ ČINNOSTI PODNIKU



KOLOBEH PROSTRIEDKOV PODNIKU V ICH PEŇAŽNEJ FORME

<i>Stavy prostriedkov</i>	Vložené prostriedky: - peňažné, - hmotné	Spôsob vyčleňovania zdroje: vlastné a cudzie	<i>Stavy zdrojov</i>
<i>tok prostriedkov</i>	Kolobeh prostriedkov v ich peň. forme		
	FÁZA zaobstarania výroby realizácie		
	NÁKLADY PODNIKU zaobstarania výroby realizácie		
	<i>Výkony podniku</i>		
	<i>Vlastné náklady</i>		
<i>Stavy prostriedkov</i>	reprodukované vlastné náklady	Výnosy zisk	
<i>Stavy prostriedkov</i>	peňažné a hmotné výrobné prostriedky	nedokončená výroba polotovary	hotové výrobky
			<i>Stavy zdrojov</i>

KLASIFIKÁCIA NÁKLADOV

Klasifikačné hľadiská sú odvodené od potrieb riadenia. Obyčajne sa rozlišujú minimálne podľa týchto hľadísk:

- druhové členenie
- účelové členenie
- členenie podľa vzťahu k objemu činnosti
- členenie z hľadiska rozhodovania

Druhové členenie: nákladový druh musí byť náklad 1. prvotný, 2. externý a 3. jednoduchý (musí mať tieto tri základné charakteristiky). Nákladový druh je jednoducho zistiteľný, ale nemôže slúžiť k hodnoteniu účelnosti výšky vynaložených nákladov. Túto funkciu plní

Účelové členenie nákladov: Náklady delíme na 2 hlavné skupiny:

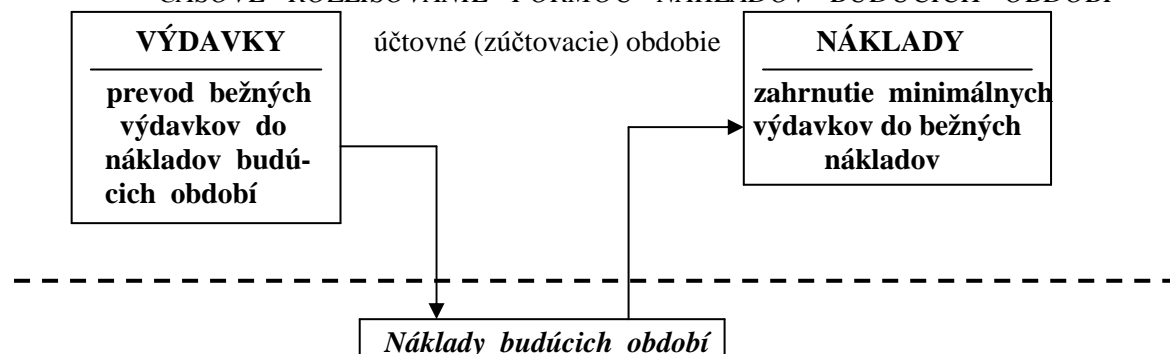
1. technologické náklady (v praxi jednotkové, nezamieňame ich s priamymi nákladmi)
2. náklady na obsluhu, zabezpečenie, riadenie (v praxi režijné, nezamieňame za nepriame náklady)

Vzťah k zmene objemu činnosti: VARIABILNÉ NÁKLADY / FIXNÉ NÁKLADY

Zmenu môžeme sledovať z dlhodobého alebo z krátkodobého hľadiska. Môže pri tom ísť o celkové alebo priemerné náklady.

Náklady z hľadiska rozhodovania - alternatívy rozhodnutí

ČASOVÉ ROZLIŠOVANIE FORMOU NÁKLADOV BUDÚCICH OBDOBÍ



ČASOVÉ ROZLIŠOVANIE FORMOU VÝDAVKOV BUDÚCICH OBDOBÍ

